

Entrevista a Tom Waits

"M'agrada la cançó meteorològica"

Quinze àlbums en vint anys. La seua darrera creació, *Bone Machine*, posterior a la banda sonora de la pel·lícula *Night on Earth*, que Jim Jarmusch va estrenar l'any passat, tendeix més cap al jazz que cap al color del *pop*. Jutgeu vosaltres mateixos.

A finals dels anys setanta, en alguna ocasió, va emprar uns quants dòlars al periodista que venia a entrevistar-lo. Això, quan no es dedicava a fer soroll... Exemples: "¿Pren precaucions per a protegir la veu? —Per a protegir-la, ¿de què? ¿Dels vàndals?"; o també: "Segons vostè... —¿Vol la meua opinió? Les opinions són com els forats del cul. ¿Tothom en té un!"

El mateix tractament rebien els seus "amics" músics, aquells que l'ajudaven quan començava a fer-se conèixer, interpretant les seues cançons, com ara els Eagles: "No m'agraden els Eagles; són tan excitants com veure la pintura assecar-se. Els seus àlbums són justos, bastant bons per no deixar caure la pols sobre la platina"; o aquells que l'agafaven com a teloner dels seus concerts: "Vaig fer una gira amb un tal Buffalo Bob, que cantava cançons per als xiquets. Aquell fill de puta em deia 'Tommy'. Tenia ganes d'estrangular-lo. Pregava perquè morís d'un càncer d'ossos". Declaracions que corresponien al seu estat d'embriaguesa del moment, és a dir, declaracions extremes que haurien agradat al seu ídol Jack Kerouac, gran fustigador dels llocs comuns. Vint anys de carrera comptats, i després d'haver-se llançat recentment en el món del cinema (amb *Down by Law* de Jim Jarmusch), Tom presenta un nou àlbum: *Bone Machine*. Ell és el mateix que fa alguns anys declarava: "No espere res més del meu treball de músic: asseure'm, escriure, editar un àlbum i fer una gira; i després, tornar al cap de tres mesos amb problemes de pressió arterial, d'alcohol, tuberculosi i un sentiment de l'humor desmanegat".

Aprofitant la seua escala a París, entre Sevilla i Londres, i abans que vaja a visitar Prince a Bercy, hem sortit al seuencontre, per veure si el cantant etílic i fumat del principi s'assemblava encara a l'home de 43 anys que és ara, pare de família mit-

jana (dos fills), casat des de fa 12 anys, i que no fuma des de fa més de 10 anys per raons de salut: "Un dia vaig anar a visitar un especialista de la gola. Em va dir: "No pot continuar cantant així. ¿Acabarà com Frank Sinatra!"

POSOLOGIA

Quan t'asseus enfront de Tom Waits, el barret sempre està damunt la taula. "El barret de Tom Waits", aquell que es porta sobre els cabells esbullats, a sobre de l'abric negre, desgastat per les mànegues, com a *Downtown Train*, el clip de Mondino. Enfront teu, un cervesa alemanya (però lleugera) que caldrà buidar al seu ritme i més aviat a grans glops.

No mires un rostre sinó un clatell, perquè la seua posició preferida és seure a la cadira mig de costat, com a la portada del seu primer disc en directe que data de 1975: *Nighthawks at the diner*.

Parles amb un paio que juga amb un ganivet. No és un ganivet gran dels que fan por, però és de totes maneres un ganivet. Un petit ganivet amb mànec negre de tallar carn. La senyora Waits seu just darrere vigilant que el seu marit no faça cap estupidesa amb el ganivet. I, contràriament a aquells que acaben les frases amb un "you know", ell diu "I don't know" quan no ho sap.

—¿Per què serveix una *Bone Machine*?

—És un instrument quirúrgic. Serveix per a obrir el pit de la gent en les operacions a cor obert. Trobe que sona bé. ¡Bounne Meuchinne! Com si fóra el nom d'un super heroi. ¡Tatatata-ratatata: atenció, arriba Bounne Meuchinne!

—¿El "xoc operator" lligat a aquest disc va ser dolorós?

—Al principi, és molt personal: fas cançons per a tu. I després, estranyament, hi ha gent que no coneixes que vol escoltar-les i... (Un petard esclata al carrer. S'alça d'un bot cridant: "¡M'han tocat!")

Torna al lloc beu un glop i espera la següent pregunta)

—Springsteen ha declarat recentment que els personatges de les cançons del seu darrer disc són els mateixos que els dels primers. ¿I per a vostè?

—No ho sé. Les cançons depenen de l'humor. Per a algunes tarde molt, unes altres les escric molt ràpidament, altres són com somnis... (Es gira i continua xamurrejant d'esquena al magnetòfon triturant el seu ganivet. Seguidament, es posa de nou al lloc). Quan escris una cançó nova no saps mai quant de temps va a agradar-te. Unes s'assemblen a destrals, altres a ganivetes. Algunes són com mistos o com preservatius: les useu una vegada i les llanceu.

—Una de les últimes cançons, "Goin' out West", sembla una paròdia de Bruce Springsteen o de Chris Isaak, amb frases de l'estil: "Estic molt bé quan mostre el pit..."

—(Es fa un fart de riure) No ho sé. És una cançó que parla de la idea que els americans tenen de Califòrnia. Els qui s'hi instal·len pensant que es convertiran en herois de les sèries televisives. Els insulte. No coneixen res. Jo, ho conec. Aquells que hi arriben volent jugar a fer de petits caps perquè tenen les butxaques plenes de bitllets. Sé el que senten perquè jo també ho sent. Escolta el que diuen els rappers. "¡Sóc una bèstia! ¡Sóc el més gran! ¡Sóc el més fort! ¡Sóc el més salvatge! ¡Sóc el més negre! ¡Sóc el més dur! ¡Que se'n vagen a fer punyetes!" Això és el que pense. Quan sent coses com aquestes, m'entren ganes de cridar: ¡WOOUUHH!

—Rod Stewart, Bob Seger, Bruce Springsteen, Patti Smith, Paul Young han cantat les seues cançons. ¿Li agrada?

—Generalment, no m'agraden les repeticions. Si la cançó no la viu aquell que la canta, no té vida.

—Una vegada mort, ¿trobarà a faltar el fet de no cantar?

—Sí, segurament. ¡No vull anar-me'n! M'agrada tot el que m'envolta: aquesta plaça, aquest bar, la pluja...

—*Plou molt als seus àlbums. ¿Li obsesiona la meteorologia?*

—M'agrada la cançó meteorològica. M'agrada quan algú parla del temps que fa en una cançó. M'agraden les cançons que s'assemblen a postals: fa molt de fred, m'he fet un tall al dit, he passejat pel jardí, hi havia tres gossos negres... Adore això: els detalls de l'existència. És el que intente fer a les meues cançons.

—*¿Pensa que és un cantant "políticament correcte"?*

—No ho sé. No sóc molt organitzat. No estic en cap moviment ni en cap grup. I, a més, ningú no sap el que és correcte i el que no ho és. L'única cosa de la qual estic segur és que venim tots de Mart. I que estem ací per a calar foc a aquesta Terra i reduir-la a cendra. Per això mateix els homes es llancen a la conquesta de l'espai, per a tornar al lloc d'on venim. Tots els programes espacials només tenen una finalitat: anar-se'n. Ens hem emmerdat massa a la Terra, ara ja no s'hi pot viure. No sé per què som a la Terra. Ningú no ho sap i jo sóc l'últim.

—*Canta "La Terra que mor cridant" ("Earth died screaming") ¿Tanta llàstima li fa?*

—No voldria banalitzar una cosa que és molt important... No ho sé. He escrit aquesta cançó per dir només que la Terra està morint, sí, i jo estic tombat al llit pensant en una dona. ¡És "políticament incorrecte"! ¡Fotre-se'n de la Terra i pensar en una dona! És una cançó que parla de la fi del món. Però la fi del món té lloc a tota hora en alguna part, a qualsevol nivell, per a tot el món, inclosos jo i la xica dels meus somnis. Haurem d'afrontar la fi del nostre món. Els nostres ossos es transformaran en pols i hi haurà gent que ens trepitjarà. I la pols dels nostres s'amuntegarà fins a recobrir la Terra de sorra humana; i les serps podran per fi, reptar sobre nosaltres en pau. (*No descontent d'ell mateix, ataca la segona cervesa*)

—*Diu que no vol fer-se gran. ¿Té punts en comú amb Peter Pan o Michael Jackson?*

—(*Riu*) Evidentment. ¡Tinc fills! Però Peter Pan o Michael Jackson no en tenen... Aleshores, no sé. No vull fer-me gran. Inclús faig tot el possible per rejevenir.

—*¿Li disgusta parlar de les seues cançons?*

—Trobe sorprenent que la gent pugui interessar-se per les cançons. Que la meitat

de la Terra s'interessa per coses com escriure cançons. ¡Ho trobe gracios! És divertit, és bestial... Però bé. No són més que cançons. Potser que alguna vegada ajuden algú. Per a mi, quan era un xiquet, les cançons eren molt importants. Però bé... No sé.

—Troba estrany que hi haja gent que s'interessa per les cançons mentre vostè s'interessa per les sabates.

—Els homes són les úniques criatures terrestres que porten sabates. Segurament, és el que preferesc de la "civilització". (Pausa) La primera vegada que un home va construir una roda, la va utilitzar de decoració posant-se-la al voltant del coll per a fer bonic. Solament més tard es va adonar que podia servir per a altres coses... (Silenci i mitja volta)

—¿Quina és la millor música que ha escoltat?

—(D'esquena) No ho sé... (Mitja volta) Potser el soroll dels xiquets quan juguen al pati del col·legi. Perquè pots anar a qualsevol racó del món i el soroll del pati de col·legi serà sempre el mateix... M'agrada moltíssim aquesta música. Però els gustos per una "cançó bonica" o per una "bona música" poden canviar. La música és generalment més bella abans de gravar-la. La major part del temps, quan graves, agafes una música, li torces el coll, li arranques la pell i l'escorres com una llimona.

—Es el que em fa la impressió d'escoltar a les seues cançons.

—¡Yeah! ¡Es perquè adore el so que fa! No m'agrada gravar, editar discos. Però m'agrada treballar la música, prendre decisions sobre la meua música: aquesta cançó hauria de ser més estranya, aquesta altra més violenta, l'altra no té bon color (text: "the wrong color alligator"), aquesta no és bona... Deteste que qualsevol altre que no siga jo prenga decisions sobre la meua música. ¡Foteu lluny de mi aquesta mena d'instruments! ¡Arranqueu-los el cap! ¡I pixeu-los dins! Quan lluites per coses com aquestes, quan una cançó com aquesta et fot tant, tens ganes de veure-la agonitzar per terra amb la boca oberta, i veure-la com sagna i dir-li: "¡Tu, porca, no entraràs mai en al meu àlbum!" Jo, estic disposat a morir per una cançó com aquesta. Estic disposat a matar per ella... M'agrada fer coses així, traure l'ull a una cançó perquè és una merda i fotre-li'l a una altra. Aquesta té un bon ull, aquesta altra té una pell bonica... M'agrada canibalitzar la música. Quan fas un àlbum, escrius cinquanta cançons i algunes quedaran forçosament inacabades. No són més que el pàncreas, l'estómac o els llavis que faré més tard per

Tom Waits, provocador per vocació.

ARXIU

a una altra. (Glop de cervesa)

—En canvi, al piano el seu "so" és sempre el mateix...

—Tots els qui toquen el piano no tenen més que un desig: ¡veure com cau d'un dissete pis! Perquè és tan pesant i tan empipador... No el pots dur mai amb tu; sempre és un problema i acaba per menjar-te fins i tot els budells.

—¿Ha llegit la seua biografia (Small Change; A life of Tom Waits per Patrick Humphries, Omnibus Press)?

—L'he fullejada un poc i l'he llançada per la finestra. Aquest paio no em coneix i fa com aquell que em coneix. Ens hem vist, hem parlat i ha escrit el llibre. ¡S'assembla al National Enquirer (el diari més gran de xafarderies dels Estats Units)! No es pot escriure qualsevol cosa: la gent sap... (Misteri i glop de cervesa)

—Forma part en aquest llibre d'un projecte de pel·lícula: Sur la route, de Kerouac, produït per Coppola i realitzat per Godard...

—No. Godard devia realitzar Sur la route per a Coppola, però jo no formava part del projecte. En aquella època, simplement treballava en els estudis de Coppola per a escriure la música de la seua pel·lícula Coup de cœur. Godard, el vaig trobar a París fa uns deu anys. Va utilitzar una de les meues cançons, "Tom Traubert's

blues" (primer títol de l'àlbum Small Change) en la seua pel·lícula Prénom Carmen. M'agrada molt aquest paio: és intel·ligent i molt estrany. Només n'hi ha un com ell.

—¿Es mandrós?

—Quan treballe la meua música no ho sóc. Ho sóc, de vegades en altres terrenys: els afers, l'amistat... Però quan jugue, no sóc peresós, sóc més aviat ¡Aaarghh! ¡Em torna boig! Deteste fer gires, trobar-me a la carretera. Això és el que deteste. Perquè cada nit tens problemes diferents per solucionar... Preferiria ser operat a cor obert, amb una navalla suïssa, per algú que no fóra doctor que tornar a fer una gira i cantar totes les nits.

—No li agrada fer gires, no li agrada gravar...

—¡M'agrada queixar-me! És el que m'agrada fer. Cagar-me sobre el món i queixar-me. Jo sóc així. M'agrada fer música, de vegades. Només busque un mitjà de simplificar-la i no haver d'arrossegar set músics, camions i tones de cables.

—Si se li parla de poesia...

—¡Trac el meu revòlver! Però no sé el que és la poesia. La gent dirà: "¡Es magnífic! ¡Gegant! És allò que dóna sentit a la meua vida". I uns altres et diran: "¡Cal destruir-la!" ¿Qui té raó?

—¿Richard Brautigan?

—Sí, però hi ha un contracte que no he trobat. S'ha pegat un tret. BUM. (Posa el dit sobre el pols) Una bona manera d'anar-se'n.

—Quan es té el seu sentit de la diversió, ¿es pot treballar seriosament?

—Tinc un gran ego, ja ho saps, em trobe sovint genial. Sóc un agressiu passiu. De vegades, em crec el rei i d'altres em crec per... ¡pffft! (Gran sospir)

—La majoria dels americans que ve a França pensa que és un país meravellós...

—¿Qui diu això?

—Estrelles de l'estil de Tom Cruise...

—¡Tom Cruise! ¡Es el meu heroi! Hauria de presentar-se a les eleccions presidencials, perquè és tan bonic, i té una dona tan magnífica...

—¿No preferiria votar-se a vostè mateix?

—Jo, no seré mai president. "¡Però si la gent em vol, participaré en la cursa!" ("If they want me, I'll run", eslògan de Ross Perot) Però solament si em volen de debò, de debò, de debò. En fi... No ho sé. De vegades, vinc a París i no arribe a trobar una cadira confortable.

© L'autre journal

Traducció: Eliseu T. Climent